

Posudek oponentky diplomové práce

Jan Jiráček: Ovlivnění politiky České republiky ruskými dezinformacemi (Míra ovlivnění politických vstupů a výstupů)

Bakalářská práce Jana Jiráčka je zaměřena na otázku, zda a do jaké míry dochází k ovlivnění zákonodárného procesu České republiky ruskými dezinformacemi. Téma samotné je sociálně velmi relevantní a také vysoce aktuální, avšak obtížně zkoumatelné.

Práce je zakotvena v teorii politického realismu, z něž autor vyvozuje předpoklad o snaze Ruska ovlivňovat dezinformacemi voliče a jejich reprezentanty v České republice. Tento předpoklad poté v práci aplikuje na proces navrhování a přijímání zákonů v Poslanecké sněmovně. Rozhodovací proces v České republice a možnost zkoumání jeho ovlivnění ruskými dezinformacemi pak autor příhodně uchopuje skrze koncepty systémové teorie (vstupy, výstupy systému). Výsledkem spojení teoretické kapitoly s koncepty systémové teorie je pak formulace očekávání o konkrétních oblastech rozhodování Poslanecké sněmovny, na které Rusko v ČR může cílit pomocí dezinformací.

Teoretickou kapitolu hodnotím jako zdařilou, byť autor mohl využít více cizojazyčných odborných textů namísto učebnicových kapitol. To by bylo vhodné zejména u konkrétního vyvozování očekávání v závěru kapitoly. Musím ale ocenit autorovu zaměřenost – teoretická kapitola je dobře strukturovaná a jasně směřuje k formulování očekávání pro analytickou část textu.

V analytické části autor prezentuje výsledky vlastního výzkumu, který provedl na návrzích zákonů aktuálního období Poslanecké sněmovny. Autor uvádí, že zkoumal 433 návrhů zákonů, z nichž vybral ty, pro něž bylo pravděpodobné ovlivnění ruskými dezinformacemi (celkem tedy 58). Ve výsledku ale identifikuje pouze 3 návrhy, které chápe jako ovlivněné vstupy, všechny spojené s ovlivněnými aktéry SPD a KSČM.

Analytická část práce na mě působí poněkud problematicky zejména proto, že autor čtenáři neposkytuje jasné vodítko, jak ve svém výzkumu postupoval. Nepopisuje, jak postupoval při hodnocení každého návrhu (na základě jakých kritérií je zařadil či nezařadil do užšího vzorku, na základě čeho poté z užší skupiny vybral několik, které v analytické části představuje). Autor jako neovlivněnou chápe naprostou většinu návrhů (více než 99%). Postup, jakým je vyloučil, ale není v textu dostatečně popsán, autor pouze uvádí: „Bylo-li v rámci textu vybraných návrhů jednoznačné, že nejsou v souladu s ruskými cíli podle předpokladů, text nebyl dále podrobně zkoumán.“

Ani u návrhů, které konkrétně rozebírá v práci pro mě není zřejmé, jaká kritéria autor použil k identifikaci ovlivnění či neovlivnění Ruskem. Dávalo by smysl např. systematicky srovnávat argumentaci poslanců v návrzích nebo i v parlamentních diskuzích s argumenty, které se objevily na dezinformačních webech a sledovat, zda se tyto argumenty shodují nebo poslanci využívají vlastní ospravedlňování. Autor ale obvykle předpokládá cíl Ruska a srovnává, zda ho návrh zákona v důsledku může naplňovat. Byť často upozorňuje, že někteří poslanci předkládající návrhy aktivně (a u konkrétních témat) publikují na dezinformačních webech a usilují o stejné cíle jako Rusko, tyto informace nebývají spojeny s konkrétními argumenty u návrhu. V důsledku proto je možné, že autoři návrhů měli vlastní důvody, proč návrh předložit, a pouze náhodou konvenuje i autorem identifikovaným ruským cílům.

Příkladem budiž návrhy o referendu předložené KSČM a SPD, které autor identifikuje jako ovlivněné vstupy. Autor upozorňuje na to, že oba návrhy předpokládají snadnost vyvolání referenda, což by mohlo Rusko snadno využít např. k ovlivnění referenda o tzv. Czexitu. Takový důsledek je možný, ale nikoli nutný. Proto nelze jednoduše vyvodit ovlivnění dezinformacemi. Mnohem zajímavější než dedukování důsledků návrhů by proto bylo zkoumání důvodové zprávy k návrhům či obsahu diskuze ve Sněmovně, která by odkryla, zda poslanci používají dezinformační rétoriku a argumenty převzaté z webů. To autor dělá jen částečně – upozorňuje na poslance, kteří aktivně působí na dezinformačních webech. Výňatky z jejich textů ale nejsou jasně spojeny s jejich argumenty v návrhu nebo ve sněmovní diskusi.

Tím nechci říct, že bych chtěla autorovy výsledky zásadně zpochybnit. Strany, které jmenuje jako ovlivněné aktéry, velmi pravděpodobně skutečně šíří ruskou propagandu a je také pravděpodobné, že se snažily ovlivnit autorem identifikované návrhy zákonů. Podle mého názoru ale autor mohl tuto vazbu prokázat zřetelněji. Je totiž možné, že ovlivnění byli i jiní aktéři, případně jiná témata na vstupech.

Byla bych ráda, kdyby autor u obhajoby zodpověděl následující otázky:

Jaký přesný postup jste používal pro určení, zda návrh zákona zařadíte do užší skupiny 57 návrhů (49 návrhů zákonů a 8 mezinárodních smluv)?

Jakým postupem jste z užší skupiny došel k šesti „podrobně zkoumaným vstupům“?

Práci hodnotím jako vysoce aktuální a zajímavou. Autor dobře strukturuje a spojuje teoretickou a empirickou část. V empirické části představuje originální a zajímavé výsledky, nepředkládá však zcela jasné informace o postupu analýzy, což snižuje věrohodnost výsledků. Práce ale rozhodně splňuje nároky kladené na tento typ prací, a proto ji navrhuji k obhajobě s hodnocením B.

V Hradci Králové, 13. 1. 2020.

Petra Vodová